

Aan de docent

Jullie gaan de voorstelling Nachtuil bezoeken. Nachtuil gaat met name over de belevingswereld van Daan, die opgroeit in een onveilige situatie (seksueel misbruik). Het is belangrijk dat de docent het bezoek goed voorbereid en na afloop zorgvuldig de ervaringen en belevingen van de kinderen kan bespreken. Het creëren van een veilige sfeer voor de kinderen en zelf krachtig genoeg in je schoenen staan, is belangrijk.

Volgens cijfers van het nji.nl, wordt jaarlijks van 4% van de kinderen een melding gemaakt over mishandeling of misbruik. Hiernaast zijn er ook veel situaties die niet worden opgemerkt. Uit het onderzoek: 'Ik heb al veel meegemaakt. Ingrijpende ervaringen van leerlingen uit groep 7 en 8,' bleek dat ruim 45% één of meer ingrijpende situaties had meegemaakt. In het speciaal onderwijs ligt dit tussen de 86% en 96%. Niet elke ingrijpende situatie leidt tot een getraumatiseerd kind, maar er zijn meer kinderen getraumatiseerd dan we vaak denken.

De eerste les bevat een tekst die je met de kinderen doorleest en bespreekt voorafgaand aan de voorstelling. Na afloop kun je de vragen en de tekenopdracht met ze uitvoeren. De laatste pagina mag iedereen die hier belangstelling voor heeft zelfstandig lezen.

De tekenopdracht, het creatieve element voor na de voorstelling, kan ook worden geboekt in samenwerking met Maaïke Bloemsma. Zij is beeldend kunstenaar en creatief therapeut gericht op kinderen en volwassenen die een trauma hebben meegemaakt.

Tips voor meer informatie en/of ondersteuning

Praktijkboek praten met kinderen over kindermishandeling Geschreven door
Marike van Gemert

De website van Maaïke Bloemsma: www.bloemsmacreatieverwerking.nl

De website van Anton Horeweg, gericht op de praktijk in de schoolklas:

www.gedragsproblemenindeklas.nl

Steun en hulp voor volwassenen:

www.projectspeaknow.nl

Belangrijke Pijlers

- Bespreek in je team dat dit onderwerp aan bod gaat komen.
- Bespreek hoe je ouders informeert.
- Ga na of jij in staat bent dit onderwerp te bespreken met je klas.
- Beoordeel of je klas een 'veilige groep' is. Als dat niet zo is, kun je dit onderwerp niet bespreken.
- Bedenk hoe je kinderen opvangt als ze heel verdrietig of boos worden. Bedenk ook hoe je wil dat je klas daar mee omgaat.
- Benadruk veelvuldig dat als je iets naars meemaakt zoals in deze les, dat je dit niet geheim hoeft te houden ('slechte geheimen mag je vertellen'), de reacties van Daan normaal zijn en dat jij er altijd bent voor kinderen, maar dat ook anderen (vader, moeder, oom, tante, vriend of vriendin of iemand anders die je vertrouwt) dit willen.
- Leg ook uit dat Daan thuis dingen meemaakt, maar dat je die ook op de sportclub, school, het buurthuis of met een bekende kunt meemaken. Leg uit dat dit soort dingen bijna altijd door een bekende wordt gedaan en niet door de 'kinderlokker.')
- Zorg dat de les echt *voor de voorstelling* is gegeven.
- Hierboven las je dat je ook expressie kunt inzetten. Voor sommige kinderen is dit heel prettig. Niet iedereen kan/wil dit onderwerp verwoorden. Verbeelden kan dan helpen.

LES 1 - VOOR DE VOORSTELLING

Het thema

Nachtuil gaat over Daan. Daan is 30, 15, 10, 6 jaar oud... allemaal tegelijkertijd. Heel verwarrend vindt ze dat. Maar je zult al snel merken, dat al die verschillende versies van Daan allemaal iets naars meemaken, waar ze niet over kunnen praten. Misschien durft ze het niet. Of misschien denkt ze: ik verdien dit. Of misschien weet ze helemaal niet wat er zo erg is.

Maar wanneer is iets dan niet normaal? Hoe kan je dat nou zeker weten?

Soms gebeuren er nare dingen die je geheim moet houden. Van jezelf of van anderen. Dan zeggen ze bijvoorbeeld dat het door jou komt. Of dat het heel gewoon is. Sommige kinderen krijgen klappen, of worden uitgescholden. Maar het kan ook zijn, dat de ouders geen genoeg aandacht aan de kinderen kunnen geven. Dat ze niet geknuffeld worden of dat ze niet met hun ouders kunnen praten over wat ze meemaken. Sommige ouders kunnen niet goed voor hun kinderen zorgen, en die kinderen krijgen bijvoorbeeld geen kleding, eten, of de spullen die ze nodig hebben. Er zijn ook kinderen die seksueel misbruikt worden. Een ouder, familielid, kennis, broer of zus, zit zomaar aan hun lijf op een manier die niet fijn is.

Misschien is er iemand, een mens of een huisdier, wel eens overleden. Zijn je ouders gescheiden. Of heb je een oorlog meegemaakt.

Als er gevaar dreigt, neemt je brein razendsnel een actie. Dat gebeurt gewoon vanzelf, want bij gevaar is er meestal geen tijd om lang na te denken.

- **Vechten** Soms ga je bij gevaar (terug)vechten. Dan ga je misschien slaan, schreeuwen, of dingen omschoppen
- **Vluchten** Je kunt ook wegrennen. Of iemand niet meer aankijken. Weg van het gevaar!
- **Bevriezen** Als je niet kunt rennen of vechten, gaat je brein in bevroersstand. Je raakt dan verlamd, of verstijfd. Dat is ook een soort vluchten, maar dan van binnen.

Als Daan groot is, weet ze dat wat er gebeurde niet normaal was. En dat het helemaal niet zo gek was, dat ze vaak boos of verdrietig was, en zich vaak alleen voelde. Dat het niet kwam doordat ze te verlegen was, een wijsneus was, te groot was voor haar leeftijd, blond was, linkshandig... Eigenlijk was het grote pech. Het was vooral niet haar eigen schuld!

Misschien ben je heel nieuwsgierig naar de voorstelling. Of laat je je gewoon verrassen. Of misschien denk je er helemaal niet aan. Of misschien vind je het spannend omdat je je (een beetje) herkent in het verhaal. Dag mag allemaal. Als je het spannend of stom vindt, kun je dat aan iemand vertellen. Maar het hoeft niet. Je hoeft ook niet per se te vertellen waarom je het spannend vindt.

Oja: Daan vertelt niet alleen met woorden. Ze schildert ook graag, ze acteert, en ze maakt muziek. Dat kan ze heel goed, en dat vindt ze ook heel fijn om te doen!

Tijdens de voorstelling

In het theater gelden een aantal regels, zodat de artiest zo goed mogelijk kan spelen en jullie zo goed mogelijk de voorstelling kunnen beleven:

- Jassen in de garderobe
- Vóór de voorstelling naar het toilet, want tijdens de voorstelling is het storend voor het publiek en de spelers als mensen in- en uitlopen
- Zet je mobieltje uit. Check even voor je naar binnen gaat of je mobieltje écht uitstaat.
- Laat het maken van foto's maar over aan de juf of meester, dan kan je de voorstelling helemaal zelf beleven. Als er een docent is die graag een foto wil maken: dat mag! Let er wel op dat de flitser uitstaat en vergeet niet ook van de voorstelling te genieten.

Het allerbelangrijkste: Geniet van de voorstelling!

Na de voorstelling

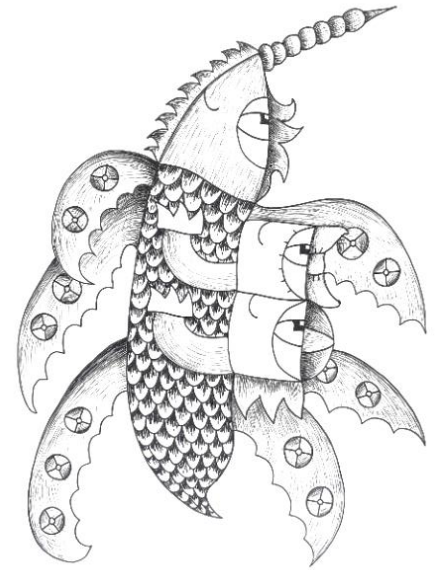
Vragen om met de hele groep te bespreken.

- 1) In les een werden drie manieren benoemd hoe je hersens reageren als je in gevaar bent: *Vechten, vluchten en bevriezen*. Herkende je een tactiek tijdens de voorstelling bij Daan? En hoe zag je dat?
Mogelijke antwoorden: Je kon Daan zien bevriezen om 12 uur, voordat de Nachtuil het overnam. Het meisje van tien wilde vluchten. Het niet zelf beleven, maar het ervaren alsof een ander deel van jou iets beleeft, is ook een vorm van vluchten. Het dromen is een vorm van vluchten. Daan vocht eigenlijk niet tegen haar vader, want dat was zinloos op die leeftijd. Maar ze vocht wel in zichzelf, tegen de delen die haar confronteerde met de pijn.
- 2) Daan ervaart zichzelf als allemaal meerdere delen. Een meisje van 6, van 10, 12, en een Nachtuil. Waarom denk jij, dat zij dit zo ervaart? Meerdere antwoorden zijn goed, dit is een vraag die je met de hele groep kan bespreken.
Mogelijke antwoorden: Dit was haar manier om te vluchten. Zo hoefde ze zelf niet alle pijn te dragen. / De andere realiteit, haar droomwereld, gaf haar troost. / De Nachtuil en de andere delen hielpen haar. / Door altijd 6 jaar te blijven, ook als je al ouder bent, kun je misschien inhalen wat je toen hebt gemist.
- 3) Soms vertelde Daan het verhaal niet met woorden, maar met beelden, of met haar schilderijen. Was er een moment waarop jij dat ook kon zien, of horen? Wat voor emoties uitte Daan met het muziek maken of het schilderen?
Denk aan: Vond je de muziek mooi? Was het soms pokkeherrie? Denk bijvoorbeeld aan de scene waar de muziek chaos werd. Of wanneer ze de accordeon oppakte als ze boos was. Of wanneer ze vertelde wat er was gebeurd. Wat deed de muziek met jou op dat moment?

Tekenopdracht

Daan heeft in haar hoofd een Nachtuil. Dat is natuurlijk niet echt zo, maar doordat zo te voelen, kon er een stukje van Daan alle andere stukjes beschermen. Het was dus toen best een handige oplossing! Stel je eens voor, dat jij een dier aan je zijde zou hebben. Wat voor dier zou dat zijn? Kan hij vliegen, zodat je altijd overal heen kan gaan, is het een sterk dier, groot, of juist heel klein?

Maak een tekening van jouw dier. Het mag ook een fantasiedier zijn, want in je verbeelding kan alles! Bescherm het dier je, of zorgt het dier dat je heel stoer kunt zijn? Is het een dier dat je in 1 seconde naar school kan vliegen?

TIP

Wil je meer lezen over dit onderwerp?

Dit is een verschrikkelijk boek, een informatief boek voor kinderen, geschreven door Anton Horeweg

Bezoek de volgende website: www.kindzoekthulp.nl

Bekijk de Klokhuis-aflevering "Je lijf is van jou"

Voor de dappere dodo's:

Stel je voor dat je tijdens de voorstelling werd geraakt, omdat je een stukje van het verhaal, of heel veel, herkent in jezelf. Wat stoer, dat je dit leest en de voorstelling hebt gezien. Het aller-allernieuwste wat ik je wil meegeven is: **het is niet jouw schuld!**

Misschien wil je er over praten. Misschien ook niet. Dat kan allebei. En je hoeft niet alles te vertellen. Hoeveel je deelt, daar ga jij zelf over. Je mag er over nadenken wat je wil zeggen, en natuurlijk ook tegen wie je het wil zeggen.

Soms wil je het eigenlijk wel delen, maar twijfel je. Hier zijn wat twijfelgedachtes. Misschien herken je ze wel.

'Ik ben de enige die dit overkomt/ de enige die er last van heeft, anderen zullen me niet geloven.'

Hoe triest ook: 119.000 kinderen overkomt dit. Dat is drie voetbalstadions vol! Je bent niet de enige (helaas). Soms geloven volwassenen je niet, maar meestal wel. Als ze je niet geloven: zoek iemand anders, hoe moeilijk dat ook is.

'Het is echt wel mijn schuld, want ik zei geen 'Nee' en ik deed er ook niets aan.'

Dat klopt niet. Je bent nog een kind. Je kunt niet op tegen de dader. Het is niet jouw schuld.

'Het is toch wel mijn schuld hoor, ook al zeg je van niet!'

Nee, echt niet. Volwassen mensen mogen NOOIT aan je zitten. Of je nu groot, klein, blond, zwart, mooi, slim, handig, links- of rechtshandig bent, dat maakt niet uit. Wie je ook bent, en hoe je er ook uitziet: het mag NOOIT!

'Soms wil ik juist dat het gebeurt. Dat ga ik echt niet doorvertellen.'

Dat lijkt echt zo gek en het is enorm verwarrend: er gebeurt iets verschrikkelijks maar ergens lijkt het ook fijn. Wist je dat je ook daarin niet alleen bent en dat dat eigenlijk niet zo raar is als lijkt? Kinderen kunnen soms blij zijn omdat ze het gevoel hebben dat de dader hun aandacht geeft, die ze zo hard nodig hebben. Soms reageert je lichaam op aanrakingen terwijl je hoofd dat helemaal niet zo wil. Dat is dus heel normaal. Net zoals dat wanneer je naar buiten loopt in de sneeuw, je ook gewoon kippenvel krijgt, of je dat nu wilt of niet. Wat ingewikkeld, he! Maar ook hier geldt: het is niet jouw schuld!

'Als ik het vertel, gaat er iets ergs gebeuren!'

Soms vertellen volwassenen aan kinderen dat als ze het doorvertellen, er iets ergs gaat gebeuren. Bijvoorbeeld dat hun huisdier doodgaat, of dat ze in een heel erg pleeggezin terecht komen. Dat is hartstikke naar. Dat zij het gezin kapotmaken en ze naar een weeshuis moeten of dat papa naar de gevangenis moet. Daders hebben duizend-en-één smoezen. Er klopt klopt geen één!

'Ik denk dat ik dit verdien'

Dat kan niet, want dat bestaat niet. Ken jij iemand op aarde die dit verdient? Iemand mag een ander nooit ongewild aanraken, dat is een strafbaar misdrijf.

'Ik denk dat het niet erg genoeg is'

Lesbrief Nachtuil

Er bestaan geen meetlatten om te meten hoe erg iets is. Als iets je dwarszit, mag je er over praten.

'Als de dader wordt gestraft, worden andere volwassenen vast heel boos op mij'

Als iemand de gevangenis ingaat, is dat omdat andere volwassen mensen hebben besloten dat dit nodig is. Dat is niet jouw schuld. De persoon heeft iets strafbaars gedaan, jij bent hier niet schuldig voor.

Je bent een dappere Dodo! En weet, het is dus niet jouw schuld!